AVİM Yorum • No: 2025 / 28 • Mart 2025

BATI'NIN YENİDEN ŞEKİLLENEN KÜRESEL GÜVENLİK ANLAYIŞI VE ASYA PASİFİK İLİŞKİLERİNE YANSIMALARI

Seyda Nur OSMANLI

Misafir Araştırmacı

Dördüncü yılına girmek üzere olan Ukrayna-Rusya Savaşı hakkındaki ateşkes görüşmeleri Transatlantik ilişkilerindeki fay hatlarını kuvvetlendirmiştir. ABD Başkanı Trumpın seçim kampanyasındaki en dikkat çekici vaatlerinden birisi, Ukrayna Savaşını bitirmek olmuştu. Bu bağlamda Trumpın, Biden yönetimi politikalarının aksine, Ukrayna Savaşında bir ateşkes sağlanması için Rusya Devlet Başkanı Putin ile görüşmesi ile başlayan süreç Avrupanın güvenlik stratejilerini yeniden şekillendirmesine yol açmıştır. Trumpın ABye ek ticari kısıtlamalar getirmesi, Grönlandın ABD tarafından alınacağını ifade etmesi, NATO üyesi ülkelerin bütçelerinin %5ini savunmaya ayırmaları çağrısı ve son olarak Ukrayna Savaşına yönelik ateşkesin sağlanması için Rusyaya yönelik izlediği yaklaşım, Avrupanın stratejik önceliklerini yeniden belirlemesine yol açmıştır.

16 Şubat tarihindeki 61. Münih Güvenlik Konferansı sırasında Transatlantik ilişkilerdeki sorunlar konuşmalara yansımıştır. ABD Başkan Yardımcısı Vance, konuşmasında Avrupayı sert bir şekilde eleştirmiştir. Münih Güvenlik Konferansı sonrası yayınlanan raporda ise, ABD öncülüğündeki tek kutupluluk yerine çok kutuplu sürecin başladığı, BRICS gibi bölgesel oluşumların yanı sıra Türkiye gibi bölgesel güçlerin artan önemi ve çeşitli jeopolitik ve güvenlik sorunları ele alınmıştır.[1] Münih Güvenlik Konferansını takiben 17 Şubatta Pariste gayri resmi bir zirve düzenlenerek Avrupalı liderler tarafından Ukraynaya barış gücünün konuşlandırılması ve bu durumda ABDnin destek verip vermeyeceği konuları ele alınmıştır. Suudi Arabistan kolaylaştırıcılığındaki Ukrayna konulu ABD-Rusya heyetlerinin Cidde görüşmeleri, Fransa Cumhurbaşkanı Macronun ve ardından İngiltere Başbakanı Stamerin Trump ile görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. 28 Şubatta Oval Ofisteki Trump-Zelenski görüşmesi sırasında yaşanan diplomatik kriz, Avrupayı tekrar harekete geçirmiş ve 1 Martta Londrada 18 ülkenin katıldığı zirve gerçekleştirilmiş, böylece Ukraynanın ve Avrupanın ateşkes için rolünün önemli olduğu ifade edilmiştir.

6 Mart tarihinde Avrupa Komisyonu, Avrupa'yı Yeniden Silahlandırma Planını önermiştir. Plan, Avrupa ülkelerinin askeri harcamalarını arttırmasını ve ortak savunma politikalarını ön görmektedir. Daha önce Avrupa Savunma Fonu ve Avrupa Savunma Sanayi Programı gibi girişimler başlatılmış olsa da sonuçsuz kalmıştır. Bu bağlamda, söz konusu Planın daha kapsamlı hazırlanmasında ABDnin Rusyaya yönelik yaklaşımın etkili olduğu ifade edilebilir.[2] Benzer biçimde, ABnin İngiltere ile savunma ve güvenlik diyaloğu kurması da

gündeme gelen bir diğer konudur. 11-13 Mart tarihleri □□□□□□□□□ Avrupa Bir Kavşakta temasıyla 37 ülkeden temsilcilerin katıldığı Paris Güvenlik ve Savunma Konferansı gerçekleştirilmiştir. Macron, Avrupanın kendi güvenliğine ihtiyacı olduğunu vurgulamıştır. Paris Konferansına Güney Kore, Japonya, Yeni Zelanda ve Avustralya katılmıştır.[3] Bu durum, Avrupanın hem güvenlik algısının sınırlarını hem de güvenliğini Asyadaki müttefiklerini de dahil ederek güçlendirmeye çabaladığını göstermektedir.

Öte yandan Trumpın ABye ek ticaret kısıtlamaları getirmesinin bir sonucu olarak AB; Güney Amerika Ortak Pazarı (MERCOSUR), İsviçre ve Meksika ile Serbest Ticaret Anlaşmaları imzalayarak ticari ittifaklarını çeşitlendirmiştir.[4] Benzer biçimde ticaret ve yatırım alanlarını geliştirmek amacıyla Güney Kore ile AB arasında dijital ticaret anlaşması imzalanmıştır. ABD-AB arasındaki ticaret engelleri; ABnin ticari partnerleri ile ilişkilerini güçlendirmeye çalışmasına sebebiyet verirken Güney Kore örneğinde olduğu gibi, Batı ile iyi ilişkiler içindeki Asya ülkeleri için ise AB ticari pazarından yararlanma fırsatı sunduğunu göstermektedir. Güney Kore; 2024 yılında Japonya, ABD, Avustralya ve Fransa ile Hint-Pasifik Diyaloğu dizisini başlatmıştır. Fransanın ardından ikinci Avrupa ülkesi olarak Almanya ile Diyalog kuran Güney Kore, 10 Martta ilk diyalog toplantısını gerçekleştirmiştir.[5] Böylece Seul yönetimi Avrupa ülkeleri ile Hint-Pasifik Diyaloğu çerçevesinde yeni iş birlikleri oluşturmuştur. Ayrıca, Mart ayında AB ile uzay güvenliği diyaloğunun ilk toplantısını gerçekleştirerek güvenlik alanında da ilişkilerini ilerletmiştir.

Transatlantik ilişkilerdeki güvenlik ve savunma konusundaki ayrılıkların, Çin-Avrupa ülkeleri ilişkilerini nasıl etkileyeceği ise önemli bir başka soru haline gelmiştir. Bazı uzmanlar ABD ile yaşanan ayrılığın Avrupa ülkelerini Çin ile iyi ilişkiler kurmaya iteceğini ileri sürerken bazı uzmanlar ise Çinin Rusyaya savaş sırasında verdiği destek ve ABnin Çini stratejik rakip olarak görmesi nedeniyle bu durumun sınırlı kalacağını ifade etmektedir.[6] Münih Güvenlik Konferansı sırasında Çin Dışişleri Bakanı Wang, Ukrayna konusunda Avrupanın rol oynaması gerektiğini ifade ederek Çinin Avrupanın rolünü önemsediğini gösterirken aynı zamanda Avrupa ve Çinin rakip olmadığını ifade etmiştir.[7] Ancak, kısa bir süre sonra aralarında Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere gibi Avrupa ülkelerinin de olduğu G-7nin 14 Mart tarihinde Kanadada gerçekleşen zirvesi, söz konusu ilişkilerdeki sınırlılıkları yansıtmaktadır. G-7nin zirve sonunda Tayvan ve Güney Çin Denizine yönelik açıklamaları, Pekin yönetiminin iç işlerine müdahale olarak algılamasına neden olmuştur. Neticede söz konusu durum, Çinin küresel yönetişimde önemli bir aktör olarak görülmesine rağmen, Çinin sahip olduğu ekonomik ve bölgesel güç nedeniyle temkinli yaklaşılması gereken bir aktör olarak algılandığını göstermektedir.

Sonuç olarak, Transatlantik ilişkilerde yaşanan anlaşmazlıklar Avrupanın özerk güvenlik ve savunma stratejilerini yeniden şekillendirmesine yol açmıştır. Avrupanın söz konusu yeni güvenlik yaklaşımı ve güvenlik algısı; Güney Kore, Japonya, Avusturya ve Yeni Zelanda gibi aktörlerin de çeşitli girişimlere dahil edilmesine yol açarken belirtilen Asya ülkelerine ise yeni alternatifler sunmaktadır. Ancak hem ABD hem de Avrupa tarafından daha temkinli yaklaşılan aktör olan Çine karşı Avrupa ülkelerinin benzer bir yaklaşım izlediğini söylemek güçtür. Çin ile daha pragmatik bir ilişki kurulduğu söylenebilir. Fakat Pekin yönetimi, ABDnin aksine Avrupa ülkeleriyle ticaret ve iklim değişikliği yönetişimi gibi konularda artan iş birliği ile ilişkilerini güçlendirebilir. Asya-Pasifikin bu aşamada güvenlik

ve ticari mülahazalarla başlayan Avrupaya entegre edilmesi girişimlerinin boyutlarının ve alanının daha da genişlemesi olasılığı artık gündeme oturmuştur. Bu gelişme, AVİMin uzun bir süredir üzerinde durduğu Avrasya oluşumunun giderek somutlaştığının da bir göstergesi olmaktadır. Öte yandan, Avrupanın güvenliğini yeniden yapılandırması ve Münih Güvenlik Konferansı belgesinde Türkiyenin bölgesel aktör olarak rolünün ifade edilmesi Türkiyenin önemini tekrar göstermiştir. Türkiyenin Londra ve Paris zirvelerine davet edilmesi; savunma sanayii, ordu, stratejik konumu başta olmak üzere sahip olduğu özellikleriyle Türkiyenin, Avrupa güvenliği açısından önemini göstermektedir.

**Görsel: AP News*

[1] Ayhan Şimşek, Global Order Shifting From US-Led Unipolarity Toward Multipolarity: Munich Security Report, Anadolu Agency, 10 Şubat 2025, https://www.aa.com.tr/en/europe/global-order-shifting-from-us-led-unipolarity-toward-multipolarity-munich-security-report/3477327

[2] Federico Santopinto, The ReArm Europe Plan: Squaring the Circle Between Integration and National Sovereignty, *IRIS*, 5 Mart 2025. https://www.iris-france.org/en/the-rearm-europe-plan-squaring-the-circle-between-integration-and-national-sovereignty/

[3] Şeyma Yiğit, Fransa'da Bir Araya Gelen 37 Ülkenin Genelkurmay Başkanları Ukrayna'yı Ve Avrupa Güvenliğini Görüştü *Anadolu Ajansı,* 12 Mart 2025, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-bir-araya-gelen-37-ulkenin-genelkurmay-baskanlari-ukraynayi-ve-avrupa-guvenligini-gorustu/3507138

[4] Romane Armangau, EU Secures Digital Deal With South Korea Amid Push To Strengthen Trade Alliances , *Euronews*, 10 Mart 2025, https://www.euronews.com/my-europe/2025/03/10/eu-secures-digital-deal-with-south-korea-amid-push-to-strengthen-trade-alliances

[5]Launch of Korea-Germany Indo-Pacific Dialogue (March 10), *Ministry of Foreign Policy Republic of Korea*, https://www.mofa.go.kr/eng/brd/m_5676/view.do?seq=322758

[6]Lili Pike, "Trumps Europe Shock Creates an Opening for China", *Foreign Policy,* 20 Şubat 2025 https://foreignpolicy.com/2025/02/20/trump-europe-china-tariffs-defense-spending/ ;

[7]"Foreign Ministry Spokesperson Guo Jiakuns Regular Press Conference on February 17, 2025", *Ministry of Foreign Affairs The Peoples Republic of China,* 17 Şubat 2025, https://www.mfa.gov.cn/eng/xw/fyrbt/202502/t20250217_11556446.html

Yazar Hakkında :

Seyda Nur OSMANLI, 2015 yılında Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2021 yılında, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında "Kuşak ve Yol Girişimi: Cibuti ve Pakistan Örnekleri" başlıklı teziyle Yüksek Lisans derecesini almıştır. Osmanlı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında Doktora Adayıdır. Çin dış politikası, Çin-ABD ilişkileri, Türkiye-Çin ilişkileri hakkında çalışmalarını sürdürmektedir. Osmanlı, AVİM Uygulamalı Eğitim Programı Koordinatörüdür. Ayrıca, AVİM Günlük Bülten'in Asya-Pasifik bölümünü hazırlamaktadır. Ekim 2024'den bu yana AVİM'de Misafir Araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Osmanlı, Mayıs 2026-Temmuz 2026 tarihleri arasında Erasmus+ Staj Bursu kazanarak, Bonn Üniversitesi bünyesindeki Center for Advanced Security, Strategic and Integration Studies (CASSIS) merkezinde Misafir Araştırmacı olarak staj ve araştırma faaliyeti yürütmüştür.

Atıfta bulunmak için: OSMANLI, Seyda Nur. 2026. "BATI'NIN YENİDEN ŞEKİLLENEN KÜRESEL GÜVENLİK ANLAYIŞI VE ASYA PASİFİK İLİŞKİLERİNE YANSIMALARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Yorum No: 2025 / 28, Mart 19. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/BATI-NIN-YENIDEN-SEKILLENEN-KURESEL-GUVENLIK-ANLAYISI-VE-ASYA-PASIFIK-ILISKILERINE-YANSIMALARI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır